

YLEISOHJEEN SISÄLTÖ

Kuva 1. Päällysteen paikkaus.

Kuva 2. Päällysteen urapaikkaus.

Kuva 3. Päällysteen uusiminen.

1. YLEISTÄ	3
1.1 Päällystämisen lähtökohdat	3
1.2 Termit ja määritelmät	4
1.3 Päällystevauriot	6
1.4 Päällysteen suunnittelu	9
1.5 Kaltevuuksien suunnittelu	10
1.6 Paikkausmenetelmän valinta	10
1.7 Suunnitelman laatiminen	10
2. TYÖMUOTO	11
2.1 Työmuodon valinta	11
2.2 Urakka-asiakirjat	11
2.3 Valvontaorganisaatio	11
3. TYÖSUOJELU JA YMPÄRISTÖN-SUOJELU	12
3.1 Työsuojeluohjeet	12
3.2 Liikenteenohjaus	12
3.3 Vesiensuojelu ja muut suojelu-toimenpiteet	13
3.4 Siltapaikan viimeistely	13
4. PÄÄLLYSTEEN OSA-AINEET	14
4.1 Esisivelyaineet	14
4.2 Sideaineet	15
4.3 Kiviainekset	17
4.4 Lisäaineet	18
5. PÄÄLLYSTEMASSAT	19
5.1 Tasausmassa	19
5.2 Asfalttibetoni	19
5.3 Valuasfaltti	19
5.4 Ohutkerrospäällysteet	20
5.5 Betonipäällysteet	20
6. PÄÄLLYSTEEN ALUSTA	21
6.1 Viettokaltevuudet	21
6.2 Alustan tasaisuus ja puhtaus	21
6.3 Alustan kosteus	21
7. PÄÄLLYSTYSTYÖ	22
7.1 Työskentelyolosuhteet	22
7.2 Vanhan päällysteen purkaminen	22
7.3 Päällystysalustan esikäsittely	23
7.4 Asfalttibetonin ja tasausmassan valmistus, levitys ja tiivistys	24
7.5 Valuasfaltin valmistus ja valu	25
7.6 Ohutkerrospäällysteen teko	25
7.7 Betonipäällysteen teko	26

8. VIIMEISTELY	27
8.1 Pintavesien ohjauslaitteet	27
8.2 Saumaukset	27
9. LAADUNVARMISTUS	28
9.1 Yleiset ohjeet	28
9.2 Mittaukset	28
9.3 Näytteiden otto	28
9.4 Kelpoisuuskirja	28
10. RINNAKKAISET OHJEET	29
10.1 Asfalttipäällysteiden testausmenetelmät	29
10.2 Muut ohjeet	29

LIITTEET

Tie- ja vesirakennushallitus, rakennusosasto 1988

SILKO-projektin päällystetyöryhmä:

Diplomi-insinööri	Jouko Lämsä	puh.joht.	TVH/Rt
Yli-insinööri	Pentti Eloniemi		TVH/R
Tutkimuspäällikkö, DI	Lars Forstén		Lemminkäinen Oy
Tutkija, DI	Ari Kähkönen	—30.11.87	VTT/TIE
Erikoistutkija, DI	Kyösti Laukkanen	1.1.88—	VTT/TIE
Insinööri	Pentti Leivo		TVH/Rt
Vs. yli-insinööri	Mats Reihe		TVH/Kp
Rakennusmestari	Antti Saarinen		TVL/Häme
Toimitusjohtaja, ins.	Jorma Huura	sihteeri	Insinööritoimisto Jorma Huura Ky

Konsultti: Insinööritoimisto Jorma Huura Ky

Piirrokset: Satu Jokilehto

Valokuvat: Pentti Eloniemi
Lars Forstén
Jorma Huura
Jorma Lampinen
Antti Saarinen
Osmo Viljanen

Tarkistus: Tekniikan sanastokeskus

Paino: Kirjapaino Hermes Oy

1 YLEISTÄ

1.1 Päällystämisen lähtökohdat

Päällyste on sillan kannen pintarakenteiden ylin osa, jonka tarkoituksena on

- ottaa vastaan liikenteen kuluttava vaikutus
- jakaa liikennekuorma alemmille kerroksille
- suojata vedeneristystä
- varmistaa sillan oikea muoto ja tasaisuus.

Sillan päällysteen tulee olla tiivis, jotta veden ja suolojen tunkeutuminen rakenteen sisään jää mahdollisimman vähäiseksi. Päällysteen tulee lisäksi kestää nastarengaskulutusta mahdollisimman hyvin.

Liikenneturvallisuuden kannalta on otettava huomioon, että siltarakenteen lämpötila vaihtelee nopeasti pakkasrajan molemmiin puolin. Sillan päällyste saattaa olla jäinen vaikka muu päällyste on sula, koska maalämmön vuoksi pengeri seuraa hitaammin ilman lämpötilan vaihteluita.

Ajomukavuuden kannalta on suotavaa, että sillan päällyste ei poikkea paljon muun tieosan päällysteestä. On erittäin tärkeätä, että ajoneuvot ylittävät joustavasti sillan ja penkereen rajakohdan. Jos rajakohta on epätasainen, ajoneuvot joutuvat heilahtelevaan liikkeeseen ja aiheuttavat siltarakenteisiin tarpeettomia, usein erittäin voimakkaita sysäyksiä.

Silloilla käytettäviä päällystetyyppejä ovat

- asfalttibetoni
- valuasfaltti
- betoni
- ohutkerrospäällyste.

Ajoradan asfalttibetoni- ja valuasfalttipäällysteet tehdään yleensä kahtena kerroksena. Alempaa

Kuva 4. Valuasfalttipäällyste ajoradalla ja asfalttibetonipäällyste jalkakäytävällä

kerrosta nimitetään sidekerrokseksi ja ylem্পää kulutuskerrokseksi. Niiden lisäksi saattaa vedeneristysten päällä olla tarpeen suoja- ja tasauseros. Jalkakäytävällä ja muulla kevyen liikenteen väylällä tarvitaan yksi päällystekerros asfalttibetonia käytettäessä ja valuasfalttia käytettäessä lisäksi tasauseros.

Betonipäällyste tehdään yhtenä kerroksena vedeneristysten päälle. Sellaista rakennetta nimitetään betoniseksi ajotielaataksi. Betonipäällyste voi olla myös kantavan rakenteen yläosana.

Kuva 5. Sillan betoninen ajotielaatta

Ohutkerrospäällyste tehdään yhtenä tai useampana kerroksena ja se toimii samalla vedeneristysnä.

Kuva 6. Ohutkerrospäällyste

Halkeilu on kulumisen jälkeen siltien päällysteiden vaikein ongelma. Se on yleinen varsinkin valuasfalttipäällysteissä. Halkeamat aiheutuvat useimmiten materiaalin kutistumisesta. Haitallista halkeilua voidaan vähentää saumaamalla päällyste heti valmistumisen jälkeen. Joskus halkei-

lun syynä on rakenteen taipuminen tai voimakas värähtely. Jos päällystemassan suhteitus on väärä tai liikenne johdetaan liian aikaisin uudelle päällysteelle, saattaa päällysteeseen syntyä muodonmuutoksia eli päällyste deformatuu.

Teiden talvisuolaus rasittaa betonirakenteita. Bitumiin suolalla ei ole haitallista vaikutusta. Suolan sulattama kostea asfalttipinta on sen sijaan erittäin altis nastarenkaiden kuluttavalle vaikutukselle.

Sillan päällysrakenteen eri osien välillä on lämpöeroja, jotka johtuvat rakenneosien materiaaleista ja sijainnista. Tämä on otettava huomioon rakenneratkaisuja tehtäessä ja materiaaleja valittaessa. Taulukossa 1 on muutamia sillan päällysrakenteen pintarakenteissa käytettävien materiaalien ominaistietoja.

Taulukko 1. Rakennusmateriaalien ominaisuuksia

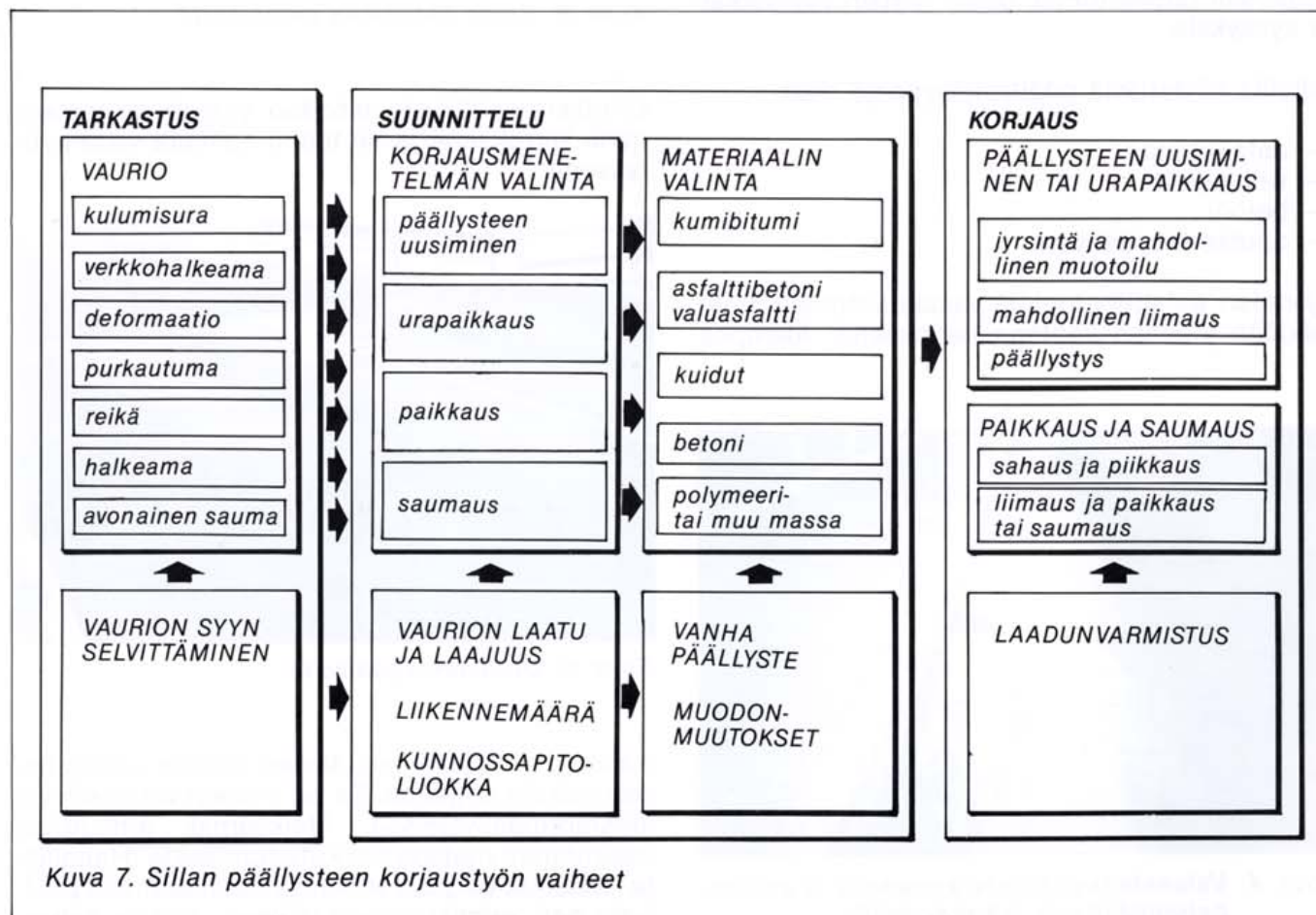
Materiaali	Tiheys kg/m ³	Pituuden lämpötila- kerroin 1/°C × 10 ⁻⁶
Betoni	2400	10
Teräs	7850	11
Puu (kuiva mänty)	480	5
Asfalttibetoni	2400	25*)
Valuasfaltti	2300	35*)
Mastiksi	2100	50*)
Bitumi	1020	175*)
Epoksi (EP)	1200	65
Akryyli (PMMA)	1180	75

*) Riippuu materiaalin lämpötilasta

Tässä ohjeessa käsitellään betonikantisten siltojen päällystämistä. Ohjetta voidaan soveltaa teräs- ja puukansia päällystettäessä. Betonipäällysteitä käsitellään suppeasti ja lähinnä viittauksin tarkempiin ohjeisiin.

1.2 Termit ja määritelmät

Sillan korjaustyöhön liittyvän päällystystyön päävaiheita ovat tarkastus, suunnittelu ja korjaustyö, jotka jakaantuvat työvaiheisiin kuvan 7 mukaisesti.

Kuva 7. Sillan päällysteen korjaustyön vaiheet

Siltojen korjauksessa käytetään seuraavia päällystystöihin liittyviä käsitteitä:

Asfaltti: päällyste, joka koostuu bitumin ja kiviaineksen seoksesta

Bitumi: maaöljystä valmistettu, trikloorieteeniin liukeneva, normaalilämpötilassa jähmeä tai puolijähmeä, pääasiassa hiilivetyjä sisältävä tuote

Bitumiemulsio: veden ja bitumin seos, jossa bitumi on jakautuneena erillisiksi hienoja-koisiksi pisaroiksi

Bitumiliuos: bitumista ja haihtuvasta liuotteesta valmistettu liuos

Bituminen sideaine: tuoteryhmä, johon kuuluvat bitumi, kivihiiliterva, piki, luonnonasfaltti ja niiden kaltaiset tuotteet sekä niistä valmistetut liuokset ja emulsiot

Bitumoitu karkeutussirote: bitumilla käsitelty sepeli, jossa on bitumia noin 1 %

Elastomeeri: joustava polymeeri, jonka muodonmuutokset ovat palautuvia

Epoksisideaine: kaksikomponenttinen epoksin ja kovettimen seos. Epokseissa käytetään joskus lisäaineita, kuten kivihiilitervaa, elastomeereja ym

Esisivelyaine: päällysteen tarttuvuuden parantamiseksi tartuntapinnalle levitettävä aine

Hartsii: kertamuovin toinen komponentti

Kovetin: aine, joka hartsiin sekoitettuna saa aikaan jähmettymisen ja kovettumisen

Kumibitumi: elastomeerin, tavallisesti kumin ja bitumin seos. Kumi lisää bitumin venyvyyttä ja taivutettavuutta alhaisissa lämpötiloissa ja nostaa sen pehmenemispistettä

Kumibitumiliuos: kumibitumista ja haihtuvasta liuotteesta valmistettu liuos, joka voi sisältää lisäaineita

LT-luokka: liuotteita sisältävien tuotteiden työturvallisuusryhmä (LT-0 on vaarattomin ja LT-3 haitallisin)

Muovi: luonnontuotteesta valmistettu tai synteettinen suurimolekyylinen polymeeri, joka jossakin käsittelyvaiheessa on muovattavissa esimerkiksi lämmön ja paineen avulla

Murtumisaika: aika, joka kuluu emulsion levittämisestä bitumin erottumiseen mustana kiviaineksen pinnalle

Ohutkerrospäällyste: yhdestä tai useammasta materiaalista tai kerroksesta koostuva ohut (5—15 mm) päällyste, joka toimii samalla vedeneristykseenä

Piki: kiinteä tai puolikiinteä tervan tislauksesta jäljelle jäänyt pohjatuote

Pituuden lämpötilakerroin: yhden asteen lämpötilanmuutosta vastaava pituuden muutos pituusyksikköä kohti

Polymeeri: luonnontuote tai synteettinen aine, jonka molekyylit ovat muodostuneet pienistä, yksinkertaisista rakenneyksiköistä

Puhallettu bitumi: bitumi, joka on valmistettu puhaltamalla ilmaa bitumin lävitse korkeassa lämpötilassa

Sideaine: päällystystyössä käytettävä sitova aine

Suodatinpöly (syklonijauhe): kiviaineksen kuivausvaiheessa asfalttiaseman pölynrottiin kertyvä hieno kiviaines

Tartuke: pinta-aktiivinen lisäaine, joka edistää sideaineen ja kiviaineksen välistä tarttuvuutta

Tasausmassa: epätasaisen päällystysalustan tasaamiseen tai muotoiluun käytettävä massa

Terva: puun, turpeen tai kivihiilen kuivatislauksesta syntynyt puolijähmeä aine

Tislattu bitumi: pääasiassa tislausmenetelmin valmistettu maaöljybitumi

Tyhjätila: huokostilavuus ilmaistuna prosentteina koko näytteen tilavuudesta

Täytejauhe: kiviaines, joka pääasiallisesti läpäisee 0,074 mm:n seulan

Urapaikkaus: kulumisurien korjausmenetelmä, jossa paikkausmassa levitetään nauhaksi liikenteen vaikutuksesta syntyneeseen rai-deuraan

Valuasfaltti: asfaltti, jonka sideainemäärä kuumana täyttää kiviaineksen tyhjätilan niin, että massa soveltuu valettavaksi

Täydellisempiä luetteloita termeistä ja määritelmistä on alan kirjallisuudessa /1/ ja /2/.

Siltojen päällystetuotteista käytetään seuraavia lyhenteitä:

Sideaineet

B	tislattu bitumi
B	puhallettu bitumi
BE	bitumiemulsio
BL	bitumiliuos
KB	kumibitumi

Päällystemassat ja päällysteet

AB	asfalttibetoni
ABE	epäjatkuva asfalttibetoni
EM	eristysmastiksi
KAB	kevytasfalttibetoni
KBAB	kumiasfalttibetoni
KBVA	kumivaluasfaltti
SMAB	splittmastix-asfalttibetoni
TAS	tasausmassa
VA	valuasfaltti
ÖS	öljysora

Polymeerit

EP	epoksi
PUR	polyuretaani
SBS	styreenibutadienistyreeni

1.3 Päällystevauriot

1.31 Vaurioiden inventointi

Siltöjen päällysteissä esiintyy seuraavia vaurioita:

1. pituus-, poikittais- ja saumahalkeamat,
2. verkkohalkeamat,
3. purkautumat ja reiät,
4. deformaatio ja
5. urat ja muut kulutusvauriot.

Sillan päällysteessä esiintyy samanaikaisesti yleensä useita vaurioita.

Siltatyypeille ominaisia vaurioita ovat seuraavat:

- Teräksisten riippusiltöjen ja teräsbetonisten laattasiltöjen taipumista johtuvat poikittais-
halkeamat.
- Liittopalkkirakenteiden pituussuuntaiset hal-
keamat, jotka syntyvät pääkannattajien koh-
dalle.
- Läppäsiltöjen päällysteen deformaatio ja hal-
keilu.

Yleisin halkeamien syy on päällysteen kutistumi-
nen alhaisissa lämpötiloissa (kuva 8). Joissain ta-
pauksissa syynä on päällysrakenteen taipumi-
nen. Raskas liikenne tai materiaaliveirheet ovat
muutamissa tapauksissa aiheuttaneet päällys-
teen deformatiosta (kuva 9).

Muut päällystevauriot syntyvät pääasiassa liiken-
teen, sään, rakennusaineiden vanhenemisen ja
rakennusvirheiden vuoksi. Yleisin vauriotyyppi on
kulumisesta johtuva uranmuodostus (kuva 10).
Päällysteen kuluminen riippuu

- liikenteen määrästä ja koostumuksesta
- nastarenkaiden määrästä
- ajonopeudesta ja sen muutoksista
- päällystemateriaalien laadusta ja suhteituk-
sesta
- sääsuhteista ja talvikunnossapidosta.

Sillan kohdalla kuluminen on voimakkaampaa
kuin muulla tieosalla, koska alusta on jäykkä.

Myös purkautumia ja verkkohalkeamia esiintyy
myös runsaasti (kuva 11). Päällyste purkautuu lii-
kuntasaumalaitteen vierestä seuraavista syistä:

- liikuntasaumarakenteen ja päällysteen välillä
on korkeusero
- päällyste ei ole tarttunut alapuoliseen teräk-
seen
- päällysteen alla on viisto betonipinta.

Kuva 8. Kutistumishalkeamia valuasfalttipäällysteessä

Kuva 9. Deformaatiota sillan valuasfalttipäällysteessä

Kuva 10. Kulumisuria asfalttibetonipäällysteessä

Kuva 11. Verkkohalkeamia ja purkautumia sillan päällysteessä

Verkkohalkeilu ja päällysteen purkautuminen aiheutuvat sillalla usein siitä, ettei päällystekerrosten kuivatus toimi tai vedenjohtolaitteet puuttuvat. Tulopenkereillä verkkohalkeilu johtuu yleensä päällysrakenteen heikosta kantavuudesta.

Siltojen päissä usein esiintyvät kuopat ja epätasaisuudet ovat erittäin haitallisia, koska ajoneuvot niiden vuoksi aiheuttavat siltarakenteisiin voimakkaita iskuja ja sysäyksiä (kuva 12). Myös ajoneuvot saattavat samalla rikkoutua.

Kuva 12. Huonokuntoinen sillan ja penkereen raja-kohta

Päällysteiden kuntoa on seurattava jatkuvasti. Havainnot kirjataan tarkastuselostuksiin vuosi-, yleis- ja erikoistarkastusten yhteydessä. Samalla määritetään tarvittavien toimenpiteiden ajankohdat.

Vauriot inventoidaan pääasiassa silmämääräisesti. Näköhavaintoja täydennetään mittauksin. Urien syvyydet mitataan oikolaudan ja mittanauhalla tai mittakiilan avulla (kuva 13). Vaurioiden inventoinnissa voidaan käyttää Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tielaboratorion palveluksia.

Kuva 13. Uran syvyydenmittaus oikolaudalla

Epätasaisuusluvun määrittäminen saattaa tulla kysymykseen pitkien siltojen päällysteen kuntoa arvosteltaessa.

Jos päällysteessä on verkkohalkeamia tai purkautumia, on päällyste avattava alapuolisten rakenteiden kunnon selvittämiseksi. Muulloinkin on sillan reunan avaaminen suotavaa, koska suolarasitus kohdistuu voimakkaimmin reunaan (kuva 14).

Kuva 14. Päällyste on syytä avata ainakin sillan reunassa

Suosittelavaa on, että sillan päällystevaurioista laaditaan vauriokartta tasopiiroksena. Eri aikoina tehdyt havainnot merkitään eri värein, jolloin tapahtuneet muutokset ilmenevät piiroksesta havainnollisesti.

1.32 Sallitut vaurioitumisasteet

Vaurion syy on aina selvitettävä. Jos vaurion syy on päällysrakenteen muissa rakenteissa olevat vauriot tai rakenteellinen heikkous, tämä on otettava huomioon korjausta suunniteltaessa. Asiantuntijoita käytetään riittävästi.

Liikenneturvallisuus ei saa koskaan vaarantua päällysteen vaurioiden takia. Siltojen päällysteissä esiintyvät halkeamat, reiät ja kuopat on korjattava ensi tilassa saumaamalla ja paikkaamalla. Seuraavassa vaiheessa joudutaan valitsemaan urapaikkauksen ja päällysteen uusimisen välillä. Näitä korjaustoimenpiteitä harkittaessa voidaan apuna käyttää taulukossa 2 esitettyjä sallittuja vaurioitumisasteita.

Sallittu uransyvyys määrätään sellaiseksi, että vesiliirtoa ei synny. Märän päällysteen ja renkaan välinen kitka riippuu myös vesikalvon paksuudesta ja vähenee ajonopeuden kasvaessa (kuva 15). Sallittuun uransyvyyteen vaikuttaa myös ajoradan sivukaltevuus (kuva 16).

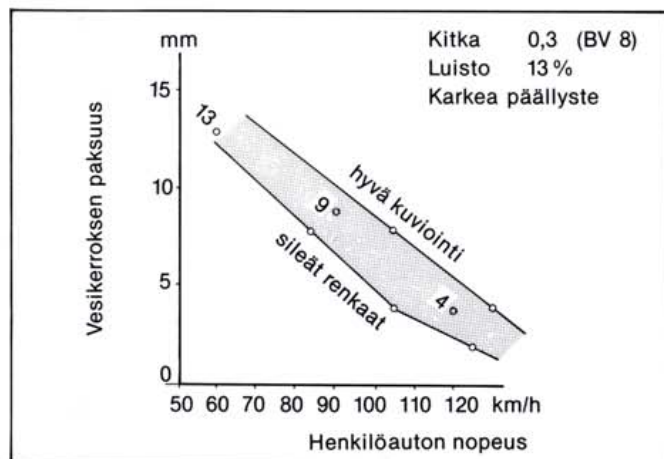
1.33 Mitoittava liikenne

Sillan päällysteen suunnittelua varten tarvittavan liikenteellisen mitoituksen tarkasteluaikana käytetään yleensä 10 vuotta. Liikennetietoja tarvitaan päällysteen uusimista tai urapaikkausta ohjelmoitaessa. Lisäksi saattaa poikkeuksellisen suuri raskaan liikenteen osuus aiheuttaa päällysteessä muodonmuutoksia (plastinen deformaatio), jotka voidaan ennustaa liikennetietoja analysoimalla.

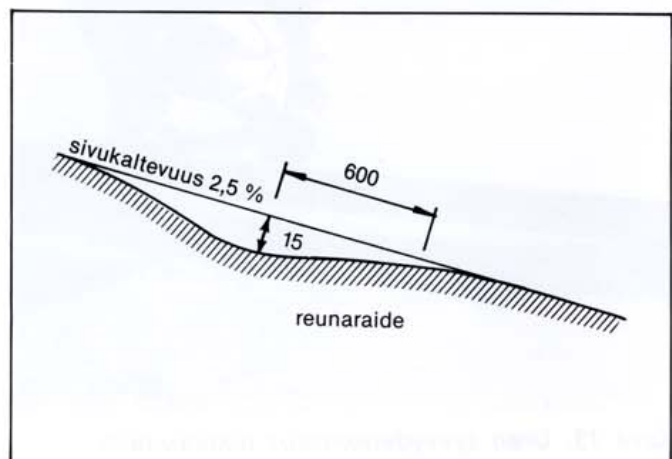
Päällysteen kulumisesta johtuvan urautumisen on todettu olevan 0,3—0,7 mm/vuosi KVL:n tuhatta ajoneuvoa kohden, kun KVL on suurempi kuin 2000 autoa/vrk. Pienemmillä liikennemäärillä suhteellinen kuluminen voi olla hieman suurempi eli 0,5—1,0 mm/v KVL:n tuhatta ajoneuvoa kohden.

Taulukko 2. Siltojen päällysteiden sallittu kuluminen ja vaurioituminen

Vaurio	Yksikkö	Sallitut arvot eri ajonopeuksilla			
		60 km/h	80 km/h	100 km/h	120 km/h
Raideuran syvyys	mm	25	20	15	13
Verkkohalkeamia kaistan pituudesta	%	20	10	5	5
Epätasaisuusluku (pitkät sillat, yli 100 m)	cm/km	160	140	120	120

Kuva 15. Vesikerroksen paksuus, jolla eri nopeuksilla saavutetaan vielä kohtalainen kitka /3/

Kuva 16. Reunaura, josta vesi ei enää virtaa pois

1.4 Päällysteen suunnittelu

Päällysteen uusimista suunniteltaessa on otettava huomioon seuraavat kolme uusimisen astetta:

1. Uusitaan vain kulutuskerros, jolloin vanha päällyste jyrjitään nykyisten määräysten mukaiseen muotoon ja korkeustasoon.
2. Uusitaan päällystekerrokset, mutta mahdollinen suojabetoni tai muu suojakerros jää paikoilleen.
3. Uusitaan kaikki kannen pintarakenteet.

Päällystekerrosten lisääminen entisten päälle ei ole suositeltavaa, koska ne lisäävät sillan omaa painoa. Sillalla saa olla korkeintaan yksi ylimääräinen päällystekerros, jos sillan kantavuus tämän sallii.

Ylimääräisen kerroksen tekoa on vältettävä siitäkin syystä, että se joudutaan kuitenkin jossain vaiheessa poistamaan. Silta jää tällöin muuhun tien tasaukseen nähden notkelmaan, koska päällystettä ei kuitenkaan poisteta riittävän pitkältä matkalta sillan penkereiltä. Poikkeuksia ovat pienet ns. sorakantiset sillat, joiden tasausta voidaan nostaa ottamalla huomioon, että kaiteiden korkeuden tulee olla riittävä.

Kun silta päällystetään uudestaan, verrataan vaihtoehtoisia päällystetyyppejä toisiinsa. Tautatietoja on saatavissa esimerkiksi päällystesuunnitteluohjeen /4/ kohdasta 2.5. Sillan päällystystapaa valittaessa ovat rakenteelliset ja työtekniilliset seikat usein merkittävämpiä kuin kustannukset.

Seuraavassa taulukossa ovat eri päällystetyyppien ohjeelliset käyttöalueet silloilla.

Taulukko 3: Siltojen päällystetyyppien ohjeelliset käyttöalueet

Päällystetyyppi	Liikennemäärä (KVL)
Asfalttibetoni, AB tai KBAB 16—25	ajoneuvoliikenne
Valuasfaltti, VA 16	yli 2000
Kumivaluasfaltti, KBVA 16	yli 5000
Ohutkerrospäällyste	alle 5000
Betonipäällyste	alle 1000
Asfalttibetoni, AB 12	kevyt liikenne
Valuasfaltti, VA 12	kevyt liikenne

Sillan päällystetyyppejä valittaessa lähtökohtana on tieosan yleinen päällystetyyppi. Tästä poiketaan silloin kun sillan päällysteeltä vaaditaan poikkeavaa kulutuskestävyyttä, tiiviyyttä, muodonmuutoskykyä tms. esimerkiksi seuraavasti:

- Koska valuasfaltti on tiivis ja kestää hyvin kulutusta, se on otettava vertailuun mukaan, jos tavoitteena on alapuolisten rakenteiden suojaaminen.
- Jos tien liikennemäärä on yli 5000 ajon./vrk, suositellaan kumibitumin käyttöä asfalttibetonin ja valuasfaltin sideaineena.
- Sorakantisilla silloilla tulevat kysymykseen myös öljysora (ÖS) tai kevytasfalttibetoni (KAB), joita ei tässä ohjeessa kuitenkaan käsitellä tarkemmin, vaan niitä tehtäessä noudatetaan yleisiä ohjeita.

Yleisempiä päällystetyyppejä ovat asfalttibetoni ja valuasfaltti, joiden rakeisuuden tavoitekäyrät ja muut suhteitusparametrit on esitetty liitteissä 2 ja 3.

Betonipäällyste uusitaan entisen kaltaisena, jos liikuntasuomalaitteet tai muut sillan rakenteet rajaavat käytettävissä olevan rakennepaksuuden vain betonipäällysteelle sopivaksi. Muuten on syytä vertailla eri päällystemenetelmiä. Betonipäällysteen käyttöä on syytä välttää voimakkaasti suolattavilla silloilla.

Ohutkerrospäällysteistä maassamme on kokeuksia vasta lyhyeltä ajalta. Siltojen jalkakäytävälle ohutkerrospäällyste sopii hyvin. Suotuisissa olosuhteissa oikein valittu ohutkerrospäällyste kestää erittäin voimakastakin kulutusta. Sillan päällysrakenteen kapasiteetin tulee olla riittävä, sillä syntyvät halkeamat menevät muuten myös ohutkerrospäällysteen läpi. Ohutkerrospäällysten käyttö on toistaiseksi kokeiluluonteista.

Ohjelmoitaessa on syytä muistaa, ettei siltaa ja muuta tieosaa aina ole viisainta päällystää samanaikaisesti, koska kokemusten mukaan nopeasti edistyvän päällystystyön yhteydessä ei muita sillan pintarakenteiden vaurioita korjata riittävän hyvin. Seurauksena on päällystevaurioiden uusiutuminen melko nopeasti.

1.5 Kaltevuuksien suunnittelu

Sillan päällysteen sivukaltevuuden tavoitearvo on suoralla tieosalla 3 % ja vähimmäisarvo 2 %. Sillan ajoradan kuivatus suunnitellaan viettokaltevuuksien avulla. Viettokaltevuuden tulee normaalisti olla vähintään 2 % ja poikkeuksellisestikin vähintään 1 %.

Mitoitusnopeudesta ja kaarresäteestä riippuen sivukaltevuus voi kaarteissa olla suurempi kuin suoralla. Jos sillan sivukaltevuutta joudutaan liikuntasaumalaitteiden vuoksi sillan päissä muuttamaan, käytetään kaltevuuden muutosnopeute-

na 1 % 15 metrillä. Muutosnopeus on sama liitetäessä päällyste tienpenkereillä vanhaan päällysteeseen.

Tiepenkereillä on kiinnitettävä huomiota siihen, että sivukaltevuudet ovat saattaneet muuttua ohjearvoja loivemmiksi. Tämä on liikenneturvallisuuden kannalta vaarallista. Tilanne onkin saatettava sillan päällystystyön yhteydessä ohjeiden mukaiseksi jyrsimällä vanha päällyste pois riittävän pitkältä matkalta.

1.6 Paikkausmenetelmän valinta

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siltojen päällystevaurioiden korjaamiseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Kulumis- ja muodonmuutosvaurioita lukuun ottamatta siltojen päällystevauriot ovat yleensä paikattavissa, kunhan korjaus tehdään riittävän ajoissa. Korjaustoimenpiteet ovat seuraavat:

1. Viivahalkeamat ja päällysteen reunasaumat saumataan kumibitumisella saumausmassalla. Jos päällyste tehdään valuasfaltista, voidaan reunasaumoissa käyttää kumibitumista saumausnauhaa.
2. Paikalliset verkkohalkeamat, syöpymät ja kolot piikataan suoraviivaisesti sahaamalla rajaten auki ja paikataan valuasfaltilla tai asfalttibetonilla.

3. Kulumisurat paikataan yleensä valuasfaltilla, jonka sideaineena voidaan käyttää kumibitumia.

Paikkauksen tavoitteena on, että paikan tulee olla ehjän vanhan päällysteen veroinen ja myöhemmin kulua samalla nopeudella. Kaikki vaurioitunut päällyste on poistettava. Tartuntapinta muotoillaan säännölliseksi ja jyrkkäreunaiseksi.

Tilapäiskorjaukset tehdään kylmämassapaikkauksena.

1.7 Suunnitelman laatiminen

Sillan päällysteen uusimista tai paikkaamista varten laaditaan aina työselitys. Työselityksessä tulee olla ohjeet ainakin seuraavista toimenpiteistä:

- vanhojen päällystekerrosten purkaminen tai paikattavan kohdan esikäsittely
- päällysteen alapuolisten rakenteiden tai kuivatusjärjestelmän kunnostaminen
- vedeneristyksen uusiminen tai kunnostus

- päällystemassojen laatuvaatimukset
- työssä noudatettavat määräykset ja ohjeet
- saumat ja muut viimeistelytyöt
- laadunvarmistus.

Keskisuuria ja suuria siltoja uudestaan päällystettäessä laaditaan työtä varten poikkileikkaukset. Sillan kansi vaaitaan 10 metrin välein. Vaaitus ulotetaan vähintään 50 metriä sillan molemmille puolille.

2 TYÖMUOTO

2.1 Työmuodon valinta

Siltojen päällysteitä uusittaessa on yleisin työmuoto urakointi. Työ voidaan tehdä myös omana työnä, jos se katsotaan taloudellisesti edullisemmaksi. Edellytyksenä on kuitenkin, että ammattitaitoista työvoimaa on käytettävissä.

Siltojen päällystystyöt sisällytetään yleensä piirinteiden päällystysurakoihin.

Suosittelavaa on, että myös paikkaukset ja saumat urakoidaan.

2.2 Urakka-asiakirjat

Siltojen päällystysurakoiden asiakirjat laaditaan tiepäällysteiden korjausohjeiden /5/ kohdan 6 mukaan.

Jos sillan päällystysurakka ei sisälly piirin ohjelmaan, laaditaan urakka-asiakirjat tienrakennustöiden kevennettyjen urakka-asiakirjojen mukaan. Niitä ovat tarjouspyyntökirjelomake TVH 731467 ja urakkasopimuslomake TVH 731468.

Pienissä ja kiireellisissä urakoissa voidaan asiakirjoja vähentää. Sopimus tehdään kuitenkin aina kirjallisesti ja siinä on määriteltävä ainakin päällystystyö ja korvauserusteet.

Yleisin urakan maksuperuste on sillankorjauksissa kiinteähintainen yksikköhintaurakka.

Urakoinnissa noudatetaan mm. seuraavia yleisiä ohjeita:

1. Tienpäällystysurakan urakkaohjelma /6/.
2. Päällystystöiden työselitys /7/.
3. Päällystystöiden valvontaohjeet /8/.
4. Tietöiden liikenteen järjestely /9/.

2.3 Valvontaorganisaatio

Siltojen päällysteiden uusimistyöt sisältyvät yleensä piirin päällystysohjelmaan, ja töiden valvonta tapahtuu muiden päällystystöiden tapaan.

Tiemestari vastaa pienissä korjaustöissä valvonnan järjestämisestä.

Päällystysurakan vastaanottotarkastuksesta ilmoitetaan TVH:n tuotanto-osastolle, jonne toimitetaan myös tiedoksi tarkastuspöytäkirja ja urakan hyväksymiskirje.

3 TYÖSUOJELU JA YMPÄRISTÖNSUOJELU

3.1 Työsuojaohjeet

Siltojen päällystystöissä noudatetaan laitoksen työsuojaohjetta / 10/. Myös tuotteiden valmistajien laatimiin ohjeisiin on syytä tutustua / 11/.

Useimpien ohutkerrospäällysteiden sideaineissa on terveydelle vaarallisia aineita. Kaikista työmailla käytettävistä terveydelle vaarallisista aineista (epoksit, öljyt, bitumiliuokset, tartukkeet jne.) tulee työpaikalla olla käyttöturvallisuustiedotteet / 12/, joiden ohjeita aineiden käytöstä ja hävittämisestä on noudatettava.

Aineiden pääsy iholle ja hengitysteihin on estettävä asianmukaisella suojauksella. Työntekijöiden työasun ja suojaimien suhteen on noudatettava seuraavaa:

- Liikennöitävällä ajokaistalla työskentelevän on käytettävä hyväksyttävää turvavaatetusta.
- Kuumaa asfalttimassaa, esikäsitteilyaineita tai polymeerejä sisältäviä tuotteita käsiteltäessä on käytettävä asianmukaisia suojakäsineitä ja tarvittaessa suojajalkineita.
- Jyrässä tai levittimessä työskentelevän on käytettävä kuulosuojaimia.

— Roiskevaaran uhatessa on käytettävä silmä- tai kasvosuojaimia.

Siltojen päällystystöissä on noudatettava myös muuta työsuojaelainsäädäntöä, kuten rakennustöiden järjestysohjeita / 13/.

Työsuojaeluun liittyvät seikat on saatettava työntekijöiden tietoon.

Kuva 17. Työntekijöillä tulee olla asianmukaiset työasut ja suojaimet

3.2 Liikenteenohjaus

Sillan päällystystyön aikaiseen liikenteen järjestykseen on varauduttava riittävän ajoissa. Liikenteen järjestely toteutetaan laitoksen ohjeiden / 9/ mukaan kiinnittäen erityistä huomiota siltatöitä käsittelevään kohtaan (kuva 18).

Kuva 18. Korjattava kaista suljetaan liikenteeltä

3.3 Vesiensuojelu ja muut suojelutoimenpiteet

Öljyjen, bitumiliuosten ja -öljyjen, metyleenikloridin ja tartukkeiden sekä mahdollisten muiden haitallisten aineiden käsittelyssä on noudatettava huolellisuutta. Näiden aineiden pääsy pohjajätkä pintaveteen tulee estää.

Jyrsittävien asfalttimassojen uusiokäyttöön (recycling) tulee varautua varastoimalla massat asianmukaisesti. Asfalttijätteitä ei saa heittää vesistöön.

Massojen valmistamisessa noudatetaan asfalttiaseman ympäristönsuojeluohjetta / 14/.

3.4 Siltapaikan viimeistely

Siltapaikka viimeistellään päällystystyön jälkeen. Luiskiin ja keiloihin ei saa heittää kasvillisuutta haittaavia ja siltapaikkaa rumentavia asfalttijätteitä (kuva 19).

Kuva 19. Asfalttijätteillä sotkettu keila

4 PÄÄLLYSTEEN OSA-AINEET

4.1 Esisivelyaineet

Päällystystöissä käytetään esisivelyaineita, joilla päällystemassa saadaan tarttumaan alustaan tai sirote päällystemassaan.

Asfalttibetonipäällyste liimataan alustaan bitumiliuoksella BL 0 tai bitumiemulsiolla BE K-0 (keskinopeasti murtuva) tai BE N-0 (nopeasti murtuva), joiden laatuvaatimukset on esitetty taulukossa 4.

Jos päällystemassassa on kumibitumia, esisively tehdään kumibitumiliuoksella KBL-20/100.

Muovipohjaisten päällystemassojen esisively tehdään tuotekohtaisten ohjeiden mukaan.

Taulukko 4. Esisivelyaineiden laatuvaatimukset / 1 /

Ominaisuus	Vaatus	Yksikkö	Bitumiliuos BL-0	Kumibitumiliuos KBL-20/100	Nopeasti murtuva bitumiemulsio BE N-0	Keskinopeasti murtuva bitumiemulsio BE K-0	Menetelmä
VISKOSITEETTI, 25°C VISKOSITEETTI, 50°C VISKOSITEETTI, 60°C	min.-maks. min.-maks. min.-maks.	mm ² /s mm ² /s mm ² /s	15—30	12—25	35—170	35—170	TIE 161 TIE 106 TIE 106
JAKOTISLAUS: 190°C asti 225°C asti 260°C asti 315°C asti 360°C asti Öljytislettä 260°C asti Tislausjäännös Tislausjäännös	min. min. min. min. maks. min.-maks. min. min.	til-% til-% til-% til-% til-% til-% p-% til-%	5 25 35 40 55				TIE 151 TIE 151 TIE 151 TIE 151 TIE 151 TIE 151 TIE 162 TIE 162 TIE 152
TISLAUSJÄÄNNÖKSEN OMINAISUUDET: Tunkeuma, 25°C Pehmenemispiste Liukoisuus trikloorietyleenin Palautuma, 0°C	min.-maks. min. min. min.	0,1 mm °C p-% %	70—120 99,5	70 97 50	100—300 99,5	100—300 99,5	TIE 101 TIE 104 TIE 111 TIE 451
VESIPITOISUUS	maks.	p-%	0,2				TIE 153
LEIMAHDUSPISTE	min.	°C	21	21			TIE 154
KUIVUMISAIKA	maks.	h		3			TIE 157
SEULONTAJÄÄNNÖS, 0,5 mm	maks.	p-%			0,2	0,2	TIE 163
LASKEUMA, 5 vrk	maks.	p-%			4	4	TIE 164
MURTUVUUS	min.-maks.	%			min. 60	maks. 60	TIE 166
PALAVIEN NESTEIDEN LUOKKA			II	II			

4.2 Sideaineet

Päällystemassoissa käytetään bitumisia sideaineita, muovipohjaisia sideaineita tai sementtiä sekä joissain tapauksissa niiden seoksia. Bitumit valmistetaan raakaöljystä (kuva 20).

Tislatuilla bitumeilla on suhteellisen alhainen pehmenemispiste ja niiden tunkeuma on suuri. Tislattut bitumit ovat hauraita alhaisissa lämpötiloissa. Tislattua bitumista valmistetaan puhallettua bitumia puhaltamalla ilmaa sulan bitumin läpi. Tuloksena on pehmenemispisteen nouseminen ja murtumispisteen aleneminen. Kumibitumi valmistetaan bitumista ja yleensä synteettisestä styreenibutadieenistyyreenikumista eli SBS-kumista.

Asfalttibetonin sideaineena käytetään tavallisesti bitumilajeja B-80 ja B-120. Valuasfaltin bitumilajit ovat (B-45), B-65 ja B-80. Ajoradan valuasfaltin sideaineena voidaan käyttää bitumin ja luonnonasfaltin seosta. Luonnonasfaltti nostaa bitumin pehmenemispistettä ja lisää siten päällysteen kovuutta. Käytettäessä luonnonasfalttina Trinidad-asfalttia, sen määrä on yleensä 20—30 % sideaineen määrästä.

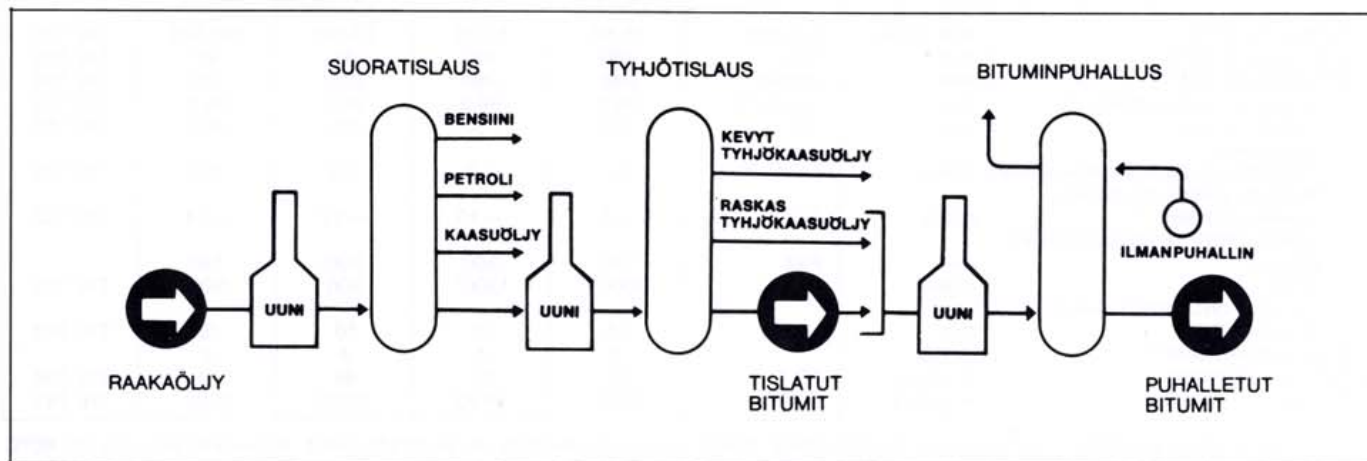
Vaativissa kohteissa ja korkeiden pehmenemispistearvojen saavuttamiseksi on käytettävä kumibitumia. Käytettävät kumibitumilajit ovat seuraavat:

— asfalttibetoni	KB-70
— valuasfaltti	KB-80
— eristysmastiksi	KB-80
— liimaukset	KB-100.

Sideainetta valittaessa otetaan huomioon päällysteelle tuleva liikenteen rasitus sekä paikalliset sääsuhteet. Raskaasti liikennöidyillä tieosilla ja Etelä-Suomessa käytetään verrattain kovia päällysteitä. Valuasfaltin sideaineen pehmenemispisteen (TIE 104) ohjearvoina voidaan pitää seuraavia:

— paikkaukset	52 °C
— jalkakäytävät	52 ”
— sillat ja ajoradat yleensä	63 ”
— raskaasti liikennöityjen siltojen ajoradat	77 ”

Valuasfaltin karkeutuksessa käytettävän sirotteen bitumointi tehdään esimerkiksi bitumilla B-65, jonka laatuvaatimukset on esitetty taulukossa 5.

Kuva 20. Bitumin valmistuskaavio

Asfalttibetoni- ja valuasfattimassojen sideaineena käytettävien bitumien ja kumibitumien laatuvaatimukset on esitetty taulukoissa 5 ja 6.

Kumibitumi sisältää synteettistä kumia, joka parantaa merkittävästi bitumin ominaisuuksia laajalla lämpötila-alueella. Bitumin venymä ja murtumispiste (kylmäominaisuudet) paranevat alhaisissa lämpötiloissa samalla kun bitumin viskositeetti kasvaa ja sen kimmoiset ominaisuudet paranevat korkeammissa lämpötiloissa. Tällöin kuitumishalkeamien ja muodonmuutosten todennäköisyys on pienempi. Kumibitumi tuhoutuu, jos lämpötila on yli +200 °C, joten lämpötilaan on kiinnitettävä eri käsittelyvaiheissa aivan erityistä huomiota. Sideaine on lämmitettävä vaipalla, sekoittimella ja termostaatilla varustetussa padassa (kuva 21).

Polymeerien käyttö päällysteissä tulee lisääntymään, koska niiden avulla voidaan parantaa mm. pakkasenkestävyyttä, kulutuksenkestävyyttä, tiivyyttä ja tarttuvuutta. Polymeeriä voidaan käyttää bitumin lisäaineena, kuten on kumibitumissa taikka sellaisenaan sideaineena, kuten on useissa ohutkerrospäällysteissä, jolloin kysymyksessä

on polymeeribetoni (PC). Polymeeristen sideaineiden ominaisuudet vaihtelevat tuotekohtaisesti, joten ilman tarkempia selvityksiä voidaan toistaiseksi käyttää vain TVH:n tyyppihyväksymiä tuotteita. Ohutkerrospäällysteet tehdään aina työkohtaisen työselityksen mukaan.

Myös betonipäällysteet tehdään aina työkohtaisen työselityksen mukaan. Sideaineena käytettävän sementin ominaisuuksia sillankorjaustöiden kannalta on selostettu betonin käsittelyssä yleisohjeessa / 15/. Seosaineena voidaan käyttää silikaa ja lisäaineena on käytettävä ainakin huokostinta. Sideaineena voidaan käyttää sementin kanssa polymeeriä, jolloin kysymyksessä on polymeerisementtibetoni (PCC).

Kuva 21. Kumibitumia sisältävää massaa ei saa kuumentaa liikaa

Taulukko 5. Bitumien laatuvaatimukset

Ominaisuus	Vaatimus	Yksikkö	Tislattun bitumin lajimerkintä				Menetelmä
			B-45	B-65	B-80	B-120	
Tunkeuma 25°C	min.-maks.	0,1 mm	35-50	50-70	70-100	100-145	TIE 101
Viskositeetti 60°C	min.	Pas	280	160	80	40	TIE 105
Viskositeetti 135°C	min.	mm ² /s	340	280	225	170	TIE 106
Liukoisuus trikloorieteeniin	min.	paino-%	99.5	99.5	99.5	99.5	TIE 111
Leimahduspiste	min.	°C	230	230	200	200	TIE 155
Ohutkalvokoe							
— Painohäviö ohutkalvokokeessa	maks.	paino-%	1.0	1.0	1.0	1.0	TIE 121
— Murtumispiste ohutkalvokokeen jälkeen	maks.	°C	—5	—10	—12	—14	TIE 102
— Viskositeetti ohutkalvokokeen jälkeen	min.	Pas	580	380	200	120	
60°C	maks.	Pas	2000*	1300*	800	500	TIE 105
— Venymä ohutkalvokokeen jälkeen 25°C	min.	cm	15	25	50	75	TIE 103
Kovenemiskerroin**	maks.		4	4	4	4	
Pehmenemispiste	ei rajoja	°C	56	52	48	44	TIE 104
Tiheys	ei rajoja	kg/m ³	1030	1030	1020	1020	TIE 141

* Jos nämä arvot ylitetään, niin tuote on hyväksyttävä, mikäli kovenemiskerroin on enintään neljä. Kovenemiskerroin on 60°C viskositeettien suhde jälkeen ja ennen ohutkalvokoea.

** AH-bitumilla (Arabian Heavy) kuitenkin 3

Taulukko 6. Kumibitumien laatuvaatimukset

Ominaisuus	Vaatimus	Yksikkö	KB-70	KB-80	KB-100	Menetelmä
Tunkeuma, 25°C		0,1 mm	80—150	30—150	30—70	TIE 101
Pehmenemispiste	min.	°C	60	77	94	TIE 104
Viskositeetti, 180°C	maks.	mm ² /s	500	1000	20000	TIE 106
Palautuma, +5°C	min.	%	25	50	60	TIE 451
Stabiliteetti pehm.pisteen muutos Y—A	maks.	°C	15	25	15	

4.3 Kiviainekset

Asfalttibetonin ja valuasfaltin runkoainesseoksen muodostavat murske, sora, hiekka ja täytejauhe. Lisäksi voidaan käyttää syklonijauhetta. Ohutkerrospäällysteissä käytetään erilaisia kiviainelajitteita.

Päällysteessä on runkoainesta yleensä yli 90 %, joten sillä on merkittävä osuus päällysteen käytäytymisessä. Murskeen raaka-aineena käytetään joko soraa tai kalliosta irrotettua kiviainesta. Murskeen laatu riippuu käytettävän kivilajin mineraalikoostumuksesta. Kulutusta kestäviksi kivilajeiksi ovat osoittautuneet hienorakeiset, suuntautumattomat tai heikosti suuntautuneet kivilajit, joissa on hyvän isku- ja raapaisulujuuden omaavia lujasti toisiinsa kiinnittyneitä mineraaleja. Tällaisia kiviaineita esiintyy mm. graniiteissa, granodioriiteissa, dioriiteissa, gabroissa, näitä vastaavissa vulkaanisissa kivilajeissa sekä usein diabaaseissa, erilaisissa kvartsimaasälpärikkaisissa liuskeissa, amfiboliiteissa ja jopa kvartsiiteissa.

Murskeet jaetaan lujuus- ja muoto-ominaisuuksien perusteella laatuluokkiin, jotka on esitetty taulukossa 7. Murskeen laatuluokka määräytyy huonoimman laatuominaisuuden perusteella.

Sillankorjautöissä käytetään taulukon 8 laatuluokkavaatimukset täyttäviä kiviaineita. Vaatimukset koskevat yli 8 mm:n kiviaineita.

Murskeiden tulee täyttää murskaustyön työselityksessä / 16 / esitetyt vaatimukset.

Asfalttibetonin ja valuasfaltin täytejauheena käytetään kalkkikivijauhetta, josta vähintään 80 painoprosenttia liukenee laimeaan suolahappoon. Täytejauheen tulee läpäistä kokonaisuudessaan 0,5 mm:n seula ja vähintään 80 painoprosenttia 0,074 mm:n seula.

Kiviaineksen kuivatuksessa suodattimiin tai sykloneihin kerääntyy hienoa suodatinjauhetta. Sitä voidaan palauttaa kiviainekseen tai sitä tulee poistaa kiviaineksesta niin paljon, että vaadittu rakeisuus saavutetaan täytejauheen lisäyksen jälkeen. Täytejauhetta tulee olla kunkin päällysteen vaatima vähimmäismäärä (ks. liitteet 2 ja 3).

Ohutkerrospäällysteiden kiviaineksina käytetään TVH:n hyväksymiä tuotekohtaisia kiviaineita. Kiviaineksen tulee olla mineraalikoostumukseltaan tiivistä tai hienorakeista sekä mekaanisilta ja kemiallisilta ominaisuuksiltaan kestävä.

Sillankorjautöissä käytettävien betonipäällysteiden runkoainesten laatuvaatimukset eivät poikkea yleisistä vaatimuksista / 17 /.

Taulukko 7. Kiviainesten laatuluokat, lujuus ja muotovaatimukset.

Laatu-luokka	Vaati-mus	Parannettu haurausarvo TIE-232 B	Muotoarvo		Hioutuvuus-arvo TIE 237	Los Angeles arvo TIE-231
			puikkoisuus TIE-233	liuskeisuus TIE-238		
A	maks.	15	2,5*	1,5	1,6	18
I	maks.	18	2,5*	1,7	2,2	25
II	maks.	22		1,8	2,7	30
III	maks.	27		1,9	3,2	35

* Vaatimukset koskevat ainoastaan sirotekiviaineita.

☐ Ehdottomia vaatimuksia

Taulukko 8. Kiviainesten luokkavaatimukset.

Liikennemäärä autoa/vrk Päällyste	alle 1000	1000...5000	yli 5000
Asfalttibetoni	III	II	I
Valuasfaltti	II	I	I
Karkeutussirote	I	I	I
Kevytasfalttibetoni	III	II	
Öljysora	III	II	

Liikennemäärän ylittäessä 10 000 autoa/vrk päällysteissä on käytettävä A-luokan vaatimukset täyttävää karkeaa kiviainesta.

4.4. Lisäaineet

Siltapäällysteissä voidaan käyttää lisäaineina tartukkeita, kumia, muovia tai muita polymeerejä ja kuituja.

Kuumasekoitteisissa asfalteissa käytetään di- tai polyamiinityypisiä tartukkeita, jos päällyste joutuu olemaan tavallista enemmän veden vaikutuksen alaisena.

Ohutkerrospäällysteissä käytettävät polymeerit parantavat päällysteen lujuusominaisuuksia ja kulutuskestävyyttä. Polymeereillä voidaan massan ja sen osa-ainesten ominaisuuksia muuttaa (modifioida) lopputuloksen kannalta paremmiksi.

Kuituja voidaan käyttää asfalteissa, joissa halutaan käyttää paksuja bitumikalvoja. Tällaisia päällysteitä ovat esimerkiksi splittmastix-asfaltti ja avoin asfalttibetoni. Kuituina käytetään selluloosa- tai mineraalikuituja. Kuitujen tulee olla TVH:n hyväksymiä.